

Balls de Gitanes

Argentona

Ubicació

Comarca: Maresme

Coordenades:

Latitud: 41.55547

Longitud: 2.40032

UTM Est (X): 449992

UTM Nord (Y): 4600596

Classificació

Número de fitxa 08009 - 70

Àmbit: Patrimoni immaterial

Tipologia Manifestació festiva

Estat de conservació Bo

Protecció Inexistent

Tipus de protecció: Inexistent

Accés Fàcil

Ús actual: Lúdic/Cultural

Titularitat Pública

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart / ACTIUM

Data de registre de la fitxa: dc., 16/10/2002 - 02:00

Descripció

El carnestoltes és una festa del cicle anual que, excepte en èpoques de prohibicions, s'ha celebrat a arreu. A Argentona, però, hi ha una sèrie d'elements que el van caracteritzar. El ball de Gitanes fou un dels principals elements."La colla surt formant dues rengleres de costat (balladors i balladores). Van de costat amb els braços en nansa i marquen un punteig molt acusat; en caure el darrer compàs de la melodia es fan una salutació especial els ballaires de cada parella... Comencen el ball amb un giravolt. Ells espolsen intensament, mentre que elles simplement paonen. S'agafen de mans, dretes amb dretes, tot movent-se .... I acaben per estendre's ... Es deixen anar de mans i s'estenen; després d'això fan ponts i evolucionen ... Finitis

els punts, s'agafen novament de mans i, per mitjà d'un giravolt, resten altra vegada en dues rengleres encarades, ...Mentrestant marquen el punteig i acaben agafant-se per les mans i estenen-se en dues rodones concèntriques: una de balladores dintre d'una altra més ampla formada pels balladors. En desfer els cercles tornen a disposar-se en dues rengleres i es bellugen per acabar amb una cadena, finida la qual altra vegada s'afilereu, alternances que acaben amb un ball rodó ben singular. En desfer-se el cercle, les parelles giren, s'agafen de les mans dretes amb les dretes, i acaben amb unes posades en moviment de vaivé, ara endavant, ara endarrera. Joan Amades documenta el personatge de la Vella portant un càntir per sota la roba, simulant l'embaràs. En un moment àlgid del ball, aquest càntir es trenca fent cridar a la gent: - "a la vella li han trencat el càntir"; en un doble sentit. També està documentat a Guardiola i a Ripollet. També documenta aquest personatge en Lladó (1992). Altres personatges que aquest darrer autor documenta com a protagonistes d'aquest Ball de Gitanes són: el Capità, els Nuvis, el Diablot i els Volants.

Història

El mateix Amades, documenta un grup anomenat taller La Baldufa, que organitzava balls de disfresses. Explica que un any van decorar la sala simulant la plaça Major d'Argentona, on hi havia els principals edificis: casa de la vila, església, ... I si es mirava a través del pany de la porta, semblava veure's els interiors (Vol II, pàg. 437). Pel que fa al ball de Gitanes, es tenen notícies que es ballava en el segle XIX, però testimonis gràfics i documentals no els trobem fins principis del s. XX. Lladó parla de dues entitats amb sengles colles que rivalitzaven per ballar: la colla de la Unió i la del Foment. Amb la Guerra Civil es va perdre el costum del Ball de Gitanes. Durant els anys 40 va haver-hi un intent frustrat de recuperació. Aquesta, però, va arribar en la dècada dels noranta, gràcies a l'esbart Dansaires d'Argentona.

Bibliografia

AMADES , Joan (19) Costumari català. Vol. II, pàg. 83. LLADÓ PASCUAL, Josep (1992) Festes i festetes d'Argentona. Ajuntament d'Argentona.

